

F O A I E

пептрь

ИШТЕ, ИШМЪ ИИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 28.

Duminea 13. Julie.

1844.

ДЕСКРИЕРЕ ИСТОРИКЪ

а таблоуелѣ че дѣтоуомазъ не

A L E X A N D R U

чел вѣп

DOMNUL MOLDOVEI,

Кънд азъ прѣмѣтѣ корона шѣ хламѣда дела амба-
садорѣи дѣпѣратъелѣи

И о а н П а л е о л о г ѣ л П,

де

A G A F. A S A K I

шѣдѣлар а маѣ тѣлтор академѣи.

(Капет).

Дѣн зрѣа ачестеѣ алеандѣи, шѣ а поли-
тичеѣ чѣи дѣцелепте а лѣи Александръ къ-
тръ Бѣгарѣи шѣ челеланте статърѣи, Мол-
дова азъ оост ацѣис ла град дѣпалт де
пѣтере, ферицире шѣ де неатърпаре, шѣ по-
порѣа саѣ адѣпат де сѣмѣдѣре де евлавѣе
шѣ де чѣнстѣре, каре, дѣптрѣнѣте къ енерѣи
шѣ кѣражѣа чел дѣпскѣт, дѣпделѣпат тѣмп
азъ оост зѣл дѣп стрѣлѣчѣте а салѣ тѣ-
лѣрѣи, дѣпдѣнд пре Молдовенѣи дѣптръ тоа-
те прѣсте чеѣаланѣи Рѣмѣлѣи.

Даръ не кънд отрѣвеподѣи Рѣмѣеи чеѣ
веке, дѣвоѣа дѣп Даѣиа статърѣи шѣчѣи неатър-
пате, дѣпшѣрѣдѣа Вѣзантѣлѣи, каре съ чѣп-

стеа де пѣмѣле Имперѣи Рѣмане, се апро-
пѣа де а еѣ къдере.

Мѣнарѣиа чеа новъ а Отѣманѣлор, съ-
къндѣсе дѣфрѣконѣатъ дѣп Асѣа, дѣпдрѣнтъ
азъпра Еѣропѣи пѣтерѣле салѣ. Зѣдѣрѣле
четъдѣи Мареѣлѣи Константѣн се оѣкърѣ, мар-
ѣинеа Имперѣеѣ. Де шѣлте векърѣ амѣдѣи
шѣ дѣстрѣшареа о дѣшѣре, адеооорѣ оста-
шѣи дѣп док де а се лѣпта пѣптрѣ маѣпѣ-
ѣреа патрѣеѣ, съ амѣстѣка дѣп дѣспѣте (сѣсѣи)
рѣлиѣоасе, кънд дѣопре азътѣ парте дѣп-
тапѣи пѣзѣлѣа къ пѣтере азъпра статълѣи
шѣ дѣлѣта дѣсѣпѣрѣи сѣре а грѣвѣи къдѣреа
имперѣеѣ, де каре пѣ азъ пѣтѣто фѣрѣ кѣра-
жѣл злор пѣдѣнѣи Домѣиторѣи шѣ патрѣоѣдѣи
вреднѣи де епоха Ероѣлор.

Еѣвропа апѣсанъ пре тѣрѣзѣи азъ дѣнѣ-
лес примѣждѣа де каре шѣ еа съ амѣпѣнда
шѣ дѣп ѣедар ое ѣевоѣа де а пѣѣе старѣлъ
дѣпвѣнѣторѣлор Мѣзѣлманѣи. Сѣрѣсѣпѣндѣа
Бѣгарѣеѣ, ацѣисторат де маршѣлѣа Бѣлѣико
шѣ де фѣлоареа кавалѣрѣлор Франѣцѣи къ
карѣи ера зпѣтъ оастѣа Молдо-рѣмѣлор,
сѣзъ командѣа Домѣлѣлѣи Стеѣпан V, (5) саѣ
дѣпѣис ла Нѣкополѣс дѣп апѣл 1396, шѣ а-
вѣа азъ пѣтѣт грѣсѣи ачѣваре дѣп Константѣ-
нополѣи.

Деспре алтѣ партѣ Императѣл Палеологѣл, аѣ трекѣт дн Франція спре а къвта вре зп аѣзтор, днсъ, прекѣт зиче зп тѣрѣт исторѣограф, ел нѣ аѣ къдѣгат де аколо алта, декѣт мѣрареа къвенѣтъ къражѣлѣ шѣ пѣрере де рѣѣ каре аѣ днсъ-ѣлат а саме пепорочѣрѣ. Дѣпѣ че аѣ пердѣт прѣлежѣл чел прѣмчос де а се фолосѣ де рѣсвоѣл че съ апрѣнсѣсе днѣре Баѣazer шѣ Татерлан, Вѣзантѣл се пѣреа ador-мѣт де прѣтенѣа лѣѣ Махomed. Еманѣл нѣ аѣ пердѣт днзѣдар оказѣа лѣнѣдеѣ тре-кътоаре, де каре се вѣкъра дн ачесте дн-прѣцѣзѣрѣ, ел аѣ рѣстаторнѣчѣт дн деарѣ вѣпѣ орѣндѣлѣл, дрепт каре ла 1419. спре а пѣтеа днѣнѣнда маѣ пемерѣт планѣл сеѣ, шѣ аѣ днсоѣдѣт ла Имперѣе пе ѣнѣл Иоан, декѣрѣнд днсърат къ Маркѣза де Монѣерато, шѣ карѣле маѣ дн зрѣт аѣ domnѣт къ пѣше де Иоан ал II, шѣ аѣ фост фадѣ ла Конѣдѣлѣа де Фѣоренѣа.

Тѣрчѣл днсъ, сѣвѣ команда рѣсвоѣторѣлѣ Амѣрат сѣ днпѣнтѣрѣ прѣн Серѣвѣа шѣ Ѣнгарѣа. Спѣпѣа че сѣ лѣдѣ дн Герѣманѣа, аѣ фост атѣт де марѣ, днкъѣт тѣлѣдѣ прѣн-ѣпѣнѣ пѣрѣсѣ статѣрѣле лор. Сѣпѣсѣтѣнд а-дѣнѣнд тоате пѣтерѣле крѣщѣнѣлор днвѣчѣ-нѣдѣ, аѣ пѣртат о вѣрѣнѣдѣ, шѣ дн зрѣта зѣнѣ армѣстѣрѣ де доѣ анѣ, Тѣрчѣл дешертѣрѣ Серѣвѣа шѣ Бѣлгарѣа. Ачест рѣзѣлатат аѣ днсъвѣледѣт пе Еманѣл къ оарекаре пѣ-дежде, шѣ аѣ хотѣрѣт а се фолосѣ де ел. Маѣ днпѣнѣте де а се днкеѣа ачѣастѣ ар-мѣстаре, аѣ трѣмѣс ла 15 Ноемѣврѣ 1424, пре ѣнѣл сеѣ Императѣл Иоан, ла Бѣзда (6) де а трата о алеанѣе асѣпра Тѣрчѣ-лор, черкъѣнд прѣѣтѣндене ашѣ ѣаче Кон-

*) Исторѣа Вѣзантѣка Г. Франѣе Прѣтовѣстѣарѣз Хронѣка.

ѣдерациѣ шѣ де а днвѣта дѣнѣманѣ асѣпра лѣѣ Амѣрат. Императѣл Иоан, днѣтѣрѣндѣсе днн Ѣнгарѣа, аѣ трекѣт тѣлѣдѣ Кар-пѣцѣ шѣ сѣвѣ коворѣт дн Молѣдова пе ла днченѣтѣл лѣнѣ Октонѣврѣ 1425. Нѣтѣме чел лѣздат а лѣѣ Александрѣ гѣл кема аѣче. Ѣн Императ де Константѣнополѣ къ атѣта маѣ тѣлѣт ера рѣспектат дн Мол-даѣа, къ се сокотѣа де нѣп шѣ прѣтектор ал Бѣсерѣчѣе Орѣтодоксе. Дрепт ачѣеа А-лександрѣ, днсоѣдѣт де Мѣтropolѣлѣа Іосѣо, шѣ де воерѣте, аѣ терс днѣтрѣ днѣтѣмпѣна-ре вѣпѣ ла хотарѣле дѣреѣ нѣде аѣ прѣ-мѣт пе Императѣл къ церемонѣе рѣлѣгѣо-сѣ шѣ мѣлѣтарѣ, ла каре прѣлеж се адѣна-се днн тоате пѣрѣдѣле о пѣнѣнѣратѣ дн-вѣлѣре де попор дн мѣжлокѣл къпѣтѣрѣ-лор вѣсерѣчѣдѣ, шѣ а тѣтѣдѣреѣ, Императѣл аѣ днѣтрат къ солѣнѣтате дн Сѣвѣчаѣа. Ел ера къларе, костѣтѣлѣ ера сѣмплѣ ѣрѣп-чѣск, прѣсге каре, спре семѣл днѣтрѣстѣ-рѣе патрѣеѣ саме, пѣрта зп венѣтѣлѣнт дѣ-сѣт де тѣтасѣ алѣѣ, капѣѣ ера конѣрѣт къ пѣлѣрѣе аскѣдѣтѣ къ арѣп лате, прекѣт се vede днѣѣѣдошат дн Вѣвета аѣлѣтоаре ла днченѣтѣл ачѣестѣе дескѣрѣе. *) Императѣл се мѣрѣ де ѣрѣтмосѣа, де варѣетатеа шѣ де днѣбѣлшѣзгарѣа ачѣестѣе дѣрѣ, ел vede аѣче къ пѣлѣчѣре церемонѣа шѣ орѣндѣлѣа вѣсерѣчѣе патрѣархале де Константѣнополѣ, еѣлавѣа шѣ чѣнѣстѣреа лѣкъѣторѣлор, а лор ѣзѣре шѣ сѣвас кътрѣ зп Domn ѣре кът де вѣн пе атѣта шѣ пѣтернѣк. Бѣзна ор-ѣндѣлѣл шѣ днѣделѣнѣчѣзѣа каре прѣзѣ-дѣлѣ дн адмѣнѣстраѣе, прекѣт шѣ стрѣлѣ-чѣреа кърѣдѣе, а кърѣа днѣтѣлѣа подоавѣ аѣ фост прѣнѣдѣса domnѣтоаре Анна (ачѣест нѣ-те лѣзасѣ Рѣнгала прѣѣмѣнд рѣтѣл орѣто-

*) Bezѣ дн орѣѣналѣа Далѣ Асакѣ.

докс). Липса зпор адевърате дидицдері ла Константінополі деспре ачеастъ царъ, дитемејасъ аколо сокотинцъ, ка ши пе ла алте локърі депъртате, къ Молдова ар фі фост съв съзеренітатеа Полоніеі. Атѣнци дасъ Амператъл саѣ днкрединцат деспре адевърата старе а лъкрърілор, ши дін търтърісіреа лѣ Александръ къ нѣмаі Dze ѣ ши савіа са сѣнт протекторіі ачестѣі пѣтѣнт. (7)

Ел аѣ трактат къ Домнъл, аѣ регълат релациіле Амперъдіеі къ Молдова, ши атѣнт спре аі да о търтърісіре а чінстїреі, кѣт ши спре ал траде дн интересъ сеѣ ши а днкега легътъріле знеі прїстедї пентрѣ дтѣе статъріле атѣнт де фолосїтоаре, Амператъл аѣ хотърѣт аі хъръзі зп дар азгѣстїк, лъкрѣ че сїнгѣр нѣтеа съ факъ дн епоха ачеіа коворїторїі Чесарїлор. Де асемъне аззїнд къ Мітрополїтѣл ачестеі дерї ера днкїнат ла Охрїда, аѣ фъгъдѣїт къ днтърнѣндѣсе ла Константінополї, ва фаче неатърнат сказпѣл Архіепїскопїеі Молдовеі дн асемепаге ачелѣ де Кїпрѣ де Охрїда. (8)

Дидицдараеа де волпѣвіреа вътрѣпѣлѣі Амперат Еманѣл аѣ грѣвїт къльторїа фїлѣї. Александръ аѣ днсерчїнат пе зп Молдован де кредїнцъ, а дѣче пе зскат скрїсорї ла Константінополї мїнітоаре гравнїчеі сале днтърпърї. Іар Домнъл дн персоанъ къ тоатъ къртеа, къ дналтѣл клерѣ аѣ днсоцїт пе Амператѣл Іоан пѣпъ ла марцінїле Молдовеі, сосїнд пе ла днкеереа лѣ Октотврїе ла Кїліе. (9) (че-

тате ла гѣра Дѣпърей) unde л'ащепта дн ліман зп вас трїрем сосїт де ла Константінополї. Амператѣл аѣ лѣат зїѣа възпѣ де ла ачест пѣтѣнт прїмїторїѣ де оаспедї, ши днтїнзїнд кърсъл аѣ сосїт къ ферїчїре дн Босфор.

Сзїндѣсе пе Трон, дѣпъ неднтързіета моарте а пърїнтелѣї сеѣ, Амператѣл Іоан, наѣ зїтат прїмїреа чеа прїетїнеаскъ ши търеадъ а лѣї Александръ, пре лѣнгъ каре нѣмаі пѣцїн лаѣ дндемнат интересърїле статѣлѣї. Дорїнд а дмплїні а са цїврїнцъ, аѣ адѣнат дїнтѣѣ дн кончїліѣ (сїнод) пе чїї патрѣ Патрїаршї ши Архіепїскопї, прїп зп акт соленел рѣдїкѣнд пе Мітрополїтѣл Молдовеі сѣпт аскѣлтаре ачелѣ де Охрїда, аѣ днфїїнцат зп трон неатърнат ка де Патрїарх. Дѣпъ ачеіа атѣасадорїі Амператѣлѣї, днсерчїнацї ши къ традїцїї полїтїче пе ла алдї Сѣверанї, аѣ адѣс ла Сѣчеава днпрезпъ къ хрїсоавеле Амперътецїї, Домнѣлѣї корона ши Хламїда рїгалъ (Амперътеаскъ) къ алзргїда, каре вешмїнте тодї домпїторїі Молдовеі пѣрта дн зї де церемонїе, пѣпъ дн епоха лѣї Александръ Лапѣшнеанъ (1563). Іаръ афаръ де корона патрїархалъ, де Сакос ши де хрїсоавеле сїнодѣлѣї, Мітрополїтѣл Іосїф аѣ прїмїт ши о ікоанъ фѣкътоаре де мїнѣнї, къ доѣ феде, днфѣцощїнд пе деопарте пе маїка Домнѣлѣї, іар пе алта пе Сф. Георгїе патронѣл цѣреї, ши каре пѣпъ астѣзі съ пѣстреазъ дн тѣпѣстїреа Сф. Герман (Неамцѣ). Маїка Амператѣлѣї Анна, аѣ трїмес Доамнеї дн дар ікоана Сѣт. Аннеї, лъкратъ къ маре гївачїе ши днфѣзмѣсעדатъ къ петре преїдоасъ, каре ікоанъ саѣ дѣлѣїт де Доамна маї дн зрѣмъ Мѣпѣстїреї Бістрїца

7) Testamentѣл а Мітропѣлїтѣлѣї Георгїе.

8) Bizanțida Kodinѣс Къроналата.

9) Г. Франзе Хронїкон.

дн каре съ афлѣ торинѣнтѣл лѣи Алек-
сандрѣ ши а фамиліеи сале. Къ асемине
прілеж саѣ днтродѣс дн Молдова лѣиле
romane а лѣи Іѣстиніан, ши деосевіте днал-
те дрегѣторіи а ле Статѣлѣи дѣпре пілда
кѣрѣеи де Константінополи. (10)

Документеле атинѣгѣтоаре де ачесте
дарѣри, скрѣсе не пергамент, днтрѣите къ
сигіла днпѣрѣтеск дн кѣтіе де арѣнт,
саѣ пѣстрат ка зн одор дн тѣпѣстѣреа
сѣе днспѣнпачѣ, пѣпѣ дн епоха ачелѣи дн-
теіѣ рѣсвоі а лѣи Совіескі, зрмат де
прѣзіле Татарілор (1674). Кѣвиосѣл Мі-
трополіт Георгіе прін цѣврѣтѣнт тѣр-
тѣрѣсѣе ачесте дн тестаментѣл сеѣ, къ
аѣ възѣт ши аѣ четіт ачесте документе, ка-
ре саѣ традѣс не лімба ромѣнеаскѣ прін
граматікѣл Ніколаі фрателе лѣи Посто-
лакі тѣлѣтѣторіѣл Бібілеі.

Де ла Александрѣ чел възн, тоате
портретѣрѣе Домнілор ктиторіи зѣгрѣвіці
не пѣредіи Бісеріцілор днфѣдошеазѣ не
Домніи Молдовеі къ ачесте семне днпѣ-
рѣтѣщі. Ачесте тѣртѣрѣи азтентіе сѣнт
дндестѣле де а цѣне локѣл алтора тѣлте
че саѣ стѣрпнт де рѣсвоаеле ши прѣзіле цѣ-
рѣи, рѣтасѣ фѣрѣ апѣраре де ла днченѣ-
тѣл векѣлѣи XVIII.

Рѣсвоале де Константінополи, дѣпѣ
каре нѣ тѣрзіѣ аѣ зрмат катастрофа къ-
дѣреі днпѣрѣдѣеі рѣсѣрїтане, аѣ кѣпрінс
де тот лѣареамінте а історніцілор Візантіні,
ши дескрѣереа непорочірілор каспиче іаѣ
днпедекат а трече дн хроніціле лор де
амѣнѣнт о днпѣтѣпларе атѣт де днспѣ-
нпѣтоаре пѣнтрѣ Молдова, каре днкъ есте

deplin тѣртѣрѣсїтѣ де Кантінір ши де тра-
дїціле пачїеі Молдовене.

Ачест тавлон днфѣдошеазѣ актѣл со-
ленел прін каре амбасадоріи Грѣчї адѣк
дарѣрїле днпѣрѣтѣщї, Александрѣ се ве-
де пѣшінд дѣне троп спре днтімнішареа
лор. Доампа зѣвлѣ де асемене съ се рѣ-
дїче. Спре дреапта стѣ чел маі mare фїѣ
Еліеш Водѣ, логофѣтѣл чел mare ши
Хатманѣл, де алтѣ парте Мітрополітѣл цѣ-
рѣи. Шѣл дн амбасадоріи днфѣдошеазѣ
хрїсовѣл днпѣрѣтеск, іар челѣлант аратѣ
корона ши хламїда пѣртатѣ де доі дре-
гѣторіи. Дн сала чеа готікѣ, днфѣрѣтѣсѣ-
дѣтѣ де трѣее мїлітаре, съ вѣд днтрѣ-
ніці воерїи, іар дн фѣнд, рѣзѣмат не зн
вастон стѣ мареле Шшер къ зн непот ал
сѣѣ, алтѣрѣе зн остан лѣпчер.

Ачест Тавлон с'аѣ компѣс ши саѣ лѣ-
крат дн Еші де елевїи Молдовенї дн а-
нѣл 1839.

4.

НАЩЕРѢ ШИ КѢРЕЦЕНІА.

Днгреонарѣ цѣне дн пѣіере 9. лѣні,
саѣ 275—280 де зіле, ши се сѣжрїшеце
прін нащере. Кѣтн се днпѣтѣплѣ нащерѣ,
ши карѣ есте прїчина еї, ам арѣтат дн-
тр'алт лок *). А хотѣрѣ дн пѣіере на-
щерѣ ла мінѣт, нѣ есте кѣ пѣтінцѣ, тѣ-
кар челе маі възне обсерваціи дн тот тіп-
пѣл днгреонѣрїи съ се фїе фѣкѣт. Се-
тнпеле де кѣпетеніе, прін каре се кѣноаще,
кѣтѣкѣ нащерѣ нѣ есте департе, сѣнт дн-

10) Кантемір.

*) Bezǎ Vasile Antropologia foia 265

тре алтеле ши аша зисе дзрериле (мънчиле) пацериі.

Кънд о феме се мънчеце а паце би четъдиан патрией, атънчеа пзпмаі ла тот отъл вине крескът ши сѣмѣтор, чи ши ла дънши варваріи, ши невркънд децеаитъ би sentiment de чѣстїре, каре фаче ка мъериле пъскътоаре съ фие де тоате аспрїрїле скътїте. Дрептърїле ши прерогативеле мъерїлор пъскътоаре ераѣ ла попареле челе веки тълте ши марї, ши дела дънши се траце ши ла пої овїчїаїл а чїнстї аїча маї тълт, а колѣ маї пзѣн пъскътоареле. Лїкзрг опрѣ пе Спартанї а пѣне мордїлор монзменте къ інскрїпцїи, афарѣ дѣкъ ар фї къзът врепъл пентрѣ патрией, саѣ дѣкъ ар фї тѣрїт врео мъере свѣт пацере. Романїи дъсемпаѣ локъл лъкзїндеї пъскътоарелор къ о къпъл де чїнсте. De ачеїа зїче Жзвенал: — *Fogibus suspende coronam.*

Ла Романї ера таре опрїт а кіема врео пъскътоаре ла жѣдекатъ, саѣ а о педепсі. — Антреварѣ аѣ фост пѣсъ де їзрїцїи: Есте о мъере пъскътоаре волнавъ, саѣ пѣ? Ши тѣкаркъ ачаста антреваре де тълт саѣ деслзшїт, къткъ мъерѣ пъскътоаре пѣ есте волнавъ, тотъши тревѣе деосевїт, ши зїс, де есте антреварѣ пентрѣ довънда са, аткпчїа їа пѣ есте волнавъ; їарѣ де есте пентрѣ довънда пѣвлїкъ, атънчеа мъерѣ пъскътоаре тревѣе сокотїт ка ши челе волнаве, ши тревѣе съ фїе скътїтъ де тот лъкръл пѣвлїк, ши де тоатъ робота. Пентрѣ ачееа мъериле пъскътоаре 40. де зїле дзпъ пацере сѣпт маї ла тоате попареле скътїте де тоатъ слъжба пѣвлїкъ.

Ла чеї веки авѣѣ пъскътоареле пѣтере

а фаче ши testament фъръ овїчзїтеле формалїтцїи, пзтаї дппаїнтѣ моашей, ши але алтор фемеї, каре ераѣ де фадъ. — Нз щїѣ днтре прерогативе, саѣ кът се пзтър овїччаїл зпор попаре, каре кънд паск ла ла дънши мъериле, се пзп дп пат, ши се слъжеск де ачестѣ. Страбо аша гръїенце: „Нъскътоареле лъкзїторїлор дїн Спанїа, слъжеск вървадїлор съї, ши дї ласѣ пе ачештѣ дп локъл лор дп пат съ закъ.“ — Сълватїчїи Indiani дїв Каїене алѣргъ акасѣ дела лъкрѣ, ва ши дїн тавърѣ, кънд дпцелег къткъ мъериле лор аѣ пъскѣт, дши лѣгъ капъл, ши се пзп дп пат, ка кънд дънши ар авѣ мънчїле пацериї, ши вечїнїи алѣргъ ла дънши, ши дї тѣпгъе днтрѣп кїп вреднїк де рѣс. Аша се спзне ши де Тїверїнї ши де Каптаври.

Лдпгъ тоате ачестѣ прерогативе ши чїнстїрї ера ла чеї веки пѣрерѣ, къткъ пїще Demonї аскзпши, карїи се дппротївеск дптълдїрей оаменїлор, ар зтвѣла дзпъ пъскъторе саѣ але стрїка, саѣ а се местека къ дънселе трѣпече. Дп Сїам къдетъ породъл, къткъ дзхърїле ачестѣ пекзрате аѣ дптъїз а фаче къ фїенцекаре фечоарѣ, ши къткъ ар рзпнї пѣптечеле фечоарелор, дїн каре рапъ дп тоатъ лзпа кърце сѣпце! — Романїи темей таре пъскътоареле сале де Фа зпнї (зїї пѣдзрїлор, тзта пѣдзрїї) ши де Інкзвї (апззърї, прїкълчїи) ши касѣ сперїе ачестѣ дзхърї пекзрате дела пъскътоареле сале, еї пзпѣѣ дѣсзпра патълї ачестора зп кап де тѣгарїѣ ззргъвїт, ши дпподовїт къ флорї. Ла Бънат дпкъ сптърїе оаменїї копїи къ фата пѣдзрїї, ши кънд паце врео мъерѣ, атънчеа пъзеск зрїторїле, саѣ ачелѣ ценїзрї, каре хотъреск соартѣ ши вїада отълзї. Пе аче-

стѣ ле чинстеск кѣ о погаче (тѣртѣ) каре есте пѣсѣ не о тѣсѣдѣ; лѣпгѣ погаче пѣп зп таіер кѣ апѣ, ші песте ачеста лінгѣрі де лемп, ші ачестѣ чинстї а трсіторі-лор стаѣ лп тоатѣ поапгѣ, пѣпѣ пѣ се во-тѣвзѣ прѣпкѣл. Аѣ ші обїчеїз пѣпѣ ла вотежѣл прѣпкѣлї а пѣзї пѣскѣтоарѣ, ка съ пѣ вїпѣ чїнева сѣї фѣре прѣпкѣл, саѣ сѣї факѣ алтѣ стрїкаре. Фак ші алте фертектѣтѣрї, каре пѣ се дїп аїчеа.

Лѣпгѣ тоаге прерогатївеле ші крѣдѣрїле че се дѣдѣѣ пѣскѣтоарелор, ачестѣ тотѣшї се дїпѣѣ маї де тоате попоареле, ші се дїп ші астѣзї о време дѣпѣ пащере некѣрате. Дѣпѣ лецїле жїдовещї ера тоатѣ маїка, карѣ пѣдѣ зп фечор, 40. de zile, іарѣ карѣ пѣдѣ фатѣ 80 de zile некѣратѣ! Іа съ пѣ атїпгѣ нїмїк че е сѣжпт, нїчї лп сѣїпденїе сѣ тѣргѣ пѣпѣ пѣ вор трече зїмеле крѣденїеї сале.“ — Ла Гречїї чеї веки о пѣскѣтоаре ера аша де некѣратѣ, ка такар че трѣп порт.“ Нїчї а атїпде сїкрїжл, нїчї портѣл, нїчї патѣл пѣскѣтоарїї“ зїче Теофрастѣс, пептрѣ ачееа фїедекаре маїкѣ дѣпѣ пащере ера лндаторатѣ а се крѣдї. — Лѣкѣиторїї дїп Сїам пѣп тѣїерїле сале дѣпѣ пащере патрѣ сѣпгѣтѣжпї лѣпгѣ фок таре акѣшї не о парте, акѣшї не алта, ші аша ле крѣдѣе. Перѣанїї ле пѣп не зп крѣтарїѣ дѣсѣпра зпжї фок вѣп, ші ле крѣдѣе 5 zile. Тѣтарїї ле пѣп сѣ сарѣ песте фок маї де тѣлте орї. — Персіанїї чеї веки оупрѣѣ тѣїерїлор сале дѣпѣ пащере, а се апропїа де чїнева, а прївї ла апѣ крѣгѣтоаре, ла соаре, ла лѣпѣ, ші ла стеле. Браѣ опрїте 29 de zile а се спѣла не кап шї не фадѣ, пѣ авѣѣ воїе пѣпѣ ла 40. de zile а атїпде врепн вас де лѣт, саѣ де

лемп, шї а зѣмла кѣ алте тѣїерї. — Ла Бѣхарї ера опрїт пѣскѣтоарелор 40. de zile а се рѣга лѣї Dzmnezeѣ. — Лп Тѣпкїп тѣїерѣ дѣкѣ аѣ пѣскѣт, стѣ 40. de zile лппапгѣ зѣмлї сѣѣ (патронѣл касеї) шї се лпкїпѣ, ка сѣ добѣндѣскѣ скѣтїрѣ лї. Калтѣкїї дїп тѣїерїле некѣрате 40. de zile. — Ла Самоїезї тѣїерїле пѣскѣтоаре сѣжпт лп чеа маї таре зрѣ, шї ачестѣ те-тѣндѣсе ла пащере де врео пепорочїре, спѣп вѣрвадїлор сѣї тоате пѣкателе, каре лѣр фї фѣкѣт кѣ алдїї, апої вѣрвадїї алѣргѣ атѣпчеа ла ачеїа, карїї лї пѣтеск тѣїерїле лор пѣкѣтошї, шї се лппа-кѣ кѣ дѣпшїї лѣжнд чева дела еї! — Че лѣкрѣ вѣп ар фї, дѣкѣ шї дїп певѣстеле Европїї с'ар teme! —

Фїїнд кѣ ачестѣ обїчїаїзрї ла деосе-вїте попоаре маї асемеѣ се афлѣ, тревѣе кѣзтат, каре ар фї рѣсѣрїтѣл лор, саѣ де зпде аѣ пѣтѣт ачестѣ сѣ вїїе. Дечї де вом кѣзта ла дѣпселе кѣ атѣрѣпѣл, вом афла, кѣткѣ пѣ дїп тр'алтѣ прїчїпѣ, чї пѣ-маї ка пѣскѣтореле сѣ пѣ се рѣдїче прѣ крѣжнд дїп пат, сѣ пѣ се апѣче прѣ крѣжнд де лѣкрѣрї греле, саѣ фѣкѣт авїчеїз церїмонїал а пѣзї одїхна кѣтѣва времѣ дѣпѣ пащере; кѣчї де шї пѣ паск тѣїерї-ле лп тоате пѣрѣдїле лѣтеї асѣменѣ де греѣ, тотѣшї дѣпѣ пащере маї лѣпгѣ вре-ме трѣпѣл шї іпїта пѣскѣтоареї есте фо-арте сїпдїтоаре, каре зпшор сар пѣтѣ прї-междѣї де вре зп лѣкрѣ греѣ.

Фемеїле афлѣндѣсе лп старѣ, фѣрѣ карѣ пої пѣ ам фї, слѣжеск сѣ аїѣ осевї-те прерогатїве, шї ар тревѣї сѣ пѣ фїп дїп тѣїере пѣскѣдї, дѣкѣ пѣ ам кѣзта а лѣвѣпѣтѣдї старѣ ачелора, каре предпос-еск ценѣл оменеск. Дечї дїп партѣ ста-

тълѣ тревѣ дпгріжіт 1-ѣ, ка мѣіеріме пѣ-
скѣтоаре съ фіе скѣтїте де тоате лѣкрѣрі-
ле шї пепѣчїіереле пѣблїче; 2-а ка дп
тот локѣл съ фіе моаше іскѣсіте, вѣне шї
кѣ вѣпѣ пѣртаре, кѣчї пічї о вїетате пе
лѣмѣ ачаеста чере атѣта ажѣтор стрѣп
ка отѣл; 3-а Тот бѣрватѣл съ фіе дпда-
торат сѣвт педепасѣ а кіета рѣндѣїта де-
ла Дрегѣторїе моашѣ; 4-а Алтор персоа-
не съ пѣ фіе словод а мошї, декѣт пѣмаї
ачелора, каре сѣнт рѣндѣїте дела стѣпѣ-
пїре; 5-а Чїне ар кѣтеза съ дѣе мѣіерї-
лор греоане вѣріане, саѣ орї че лѣкѣрї спре
а лѣпѣда родѣл, ачела греѣ съ се педеп-
пѣскѣ, шї дпсашї пѣскѣтоарѣ дѣкѣ
ар фї черѣт дѣмса, съ фіе педепсітѣ; 6-а
Чѣа маї мїкѣ ватжокѣрѣ саѣ окарѣ, кар-
рѣ сар фаче орї де чїне впеї мѣіерї пѣ-
скѣтоаре, съ се педеппѣскѣ дела стѣпѣ-
пїре; 7-а мѣіерїме челе кѣзѣте пѣ тревѣ
рѣшїпате, чї тревѣ дпгріжіт прїп дпдре-
птарѣ пѣравѣрїлор съ пѣ кадѣ; 8-а фїїнд-
кѣ персоанеле кѣзѣте рѣшїпандѣсе, маї
мѣлт дптревѣїндѣзѣ лѣкѣрї а лѣпѣда ро-
дѣл, съ фіе порѣпчїт моашелор, ка дп-
селе аша персоане съ ле скѣтѣскѣ
дп каселе лор фѣрѣ де а фї чїнева вол-
пїк а дптрева де пѣме, саѣ де старѣ пер-
соаней кѣзѣтѣ; 9-а Прѣпчїї персоанелор
кѣзѣте шї сѣраче съ се крѣскѣ пе келѣ-
їала статѣлѣ пѣїндѣї моашеле, кѣ дїдѣла
дп карѣ стѣ скрїс пѣмеле копїлѣлѣ, шї
дп че лѣдѣ есте вотежат, пайпѣ вїсерїчїлор.

Нѣскѣтоарѣ дпсашї, ка съ паскѣ в-
шор, аре де а пѣзї вртѣтоареле регѣле:
1-ѣ Дѣкѣ сїмѣеде ачаеста, кѣ се словоа-
де пѣптечеле дп жос, шї тотдеодатѣ се
аратѣ шї алте семне де обїде кам кѣпо-
скѣте, пащѣрѣ пѣ е департе; пептрѣ ачѣеа

2-а; дп вретѣ ачѣа пѣскѣтоареле сѣшї фа-
кѣ авѣрї дптрѣ о оалѣ кѣ апѣ фервїнте кѣ
врео кѣтева петрїчеле вїне арсе; 3-а съ
се впгѣ дпчет кѣ чѣва впт де лемп, саѣ
де вїтѣ проаспѣт, ка пѣрѣїме ачелеа мо-
їндѣсе съ се поатѣ маї вшор дпїнде.
4-а Съ іаїе маї мѣлте клїстїре сїмпле (де
апѣ де тѣрѣде кѣ чѣваш влѣїѣ, саѣ впт
де лемп); 5. Ла дпчепѣт съ пѣ се о-
пїптеакѣ дпн кѣт пот, ка съ пѣ слѣвѣ-
скѣ; 6-а Съ фіе кѣ пѣдежде вѣпѣ, шї фѣ-
рѣ фрїкѣ; 7-а Се съ дїпѣ кѣ рѣвдаре дп
пат, съ пѣлапедѣ дпн маїпї шї дпн пічїоа-
ре, чї се дїпѣ позїдіа карѣ дї ва рѣн-
дѣї моаша; 8-а А вѣ мѣлт сѣвт пащѣре
пѣ ажѣтѣ пїмїка, дпсѣ дѣкѣ ар авѣ сѣте,
пот вѣ чѣваш, аїчѣа се ловѣще вїне верѣ
вѣпѣ, доспїтѣ; 9-а Дѣкѣ пѣскѣтоарѣ ар
фї овосїтѣ де тот шї слѣвїтѣ прїп мѣпчї
маї лѣпг дїїтоаре, саѣ ар лешїна, атѣпчѣа
вїне есте аї да чѣва вїп вѣп, векїѣ, кѣ врео
20 де пікѣтѣрї де алѣї Хофман; 10. О-
даїа (сова) дп карѣ пѣскѣторѣ пащѣ, съ
пѣ фіе дпкѣркѣтѣ де оаменї, пічї прѣ кадѣ.

Дѣпѣ че мѣіереа аѣ пѣскѣт пороко-
с прѣпкѣл, атѣпчѣа дѣпѣ врео кѣтева чѣа-
сѣрї пащѣ шї Локшорѣл, саѣ дпвѣлїтоа-
реле дп каре ера прѣпкѣл дпвѣлїт шї де
маїкѣса легат. Шї атѣпчѣа дпчепе кѣре-
денїа саѣ кѣт зїчет сѣптѣмѣпеле. Дп ста-
рѣ ачаеста аѣ мѣіерїме а пѣзї: 1-а съ пѣ
вѣмле де лок дѣпѣ пащѣре мѣтѣндѣсе дпн
трѣп пат дп алѣл, саѣ сѣїндѣсе дп патѣрї
маї дпалте, кѣчї вшор се ва сѣрпа пѣп-
течеле; 2-а фїїнд кѣ дѣпѣ пащѣре парте
де дѣрерї, парте фїїнд вде тотдѣзна сїм-
дѣск мѣіерїме о речеалѣ маї маре, съ се
акоперѣ вїне, шї се закѣ пачпїк; 3. Дѣ-
пѣ че ісаѣ кѣрѣдѣт патѣл де втезѣлї,

дѣкѣ аре поѣтъ, съ о лѣсъм съ до-
армѣ: 4-а мѣлте адѣвѣрѣ шѣ визѣте
ла мѣверѣ карѣ аѣ пѣскѣт, сѣнт стрѣкъ-
тоаре, кѣчѣ а 5-а одѣхна шѣ тѣ черѣ
сѣнт пентрѣ дѣнса лѣкрѣрѣ де кѣнетенѣе;
6-а мѣнкѣрѣ греле, гресе, шѣ вѣзѣтѣрѣ спѣр-
тоасе сѣнт стрѣкътоаре пентрѣ мѣверѣле,
каре се аѣлѣ дѣн сѣптѣмѣнѣи; 7-а Odaia,
дѣн карѣ се аѣлѣ пѣскѣтоарѣ тревѣе аерѣ-
сѣтѣ; 8-а ачеаста съ пѣ фѣе прѣѣ таре дѣ-
кѣлѣтѣ, дѣсѣ нѣчѣ рѣче; 9-а маѣ пѣнте
де поѣ зѣле съ пѣ се рѣдѣче нѣчѣ о пѣскѣ-
тоаре де tot din пат, мѣкар де ар шѣ сѣм-
дѣ пѣтерѣ дестѣле. Іарѣ дѣкѣ аѣ поѣтъ
а се скѣла, дестѣла есте а зѣмѣла прѣн касѣ.

Кѣтѣ време тревѣе се дѣнѣ кѣреде-
нѣа дѣн мѣверѣе дѣнѣ пѣщере, пѣ се поате
апрѣат котѣрѣ. Челе маѣ мѣлѣт попоаре
о дѣн 40. де зѣле, пекѣт ам вѣзѣт маѣ сѣс.
Ла поѣ сѣнт дестѣле 4—5 сѣптѣмѣнѣи, че-
ле че пѣ лѣптеск сѣнгѣре, тревѣе съ пѣ-
зѣскѣ ачестѣ маѣ лѣнгѣ вѣрѣме, ашѣждереѣ
шѣ ачелѣ, каре трѣеск дѣн дѣлѣвѣаре.

Фрѣт есте обѣчѣлѣ ла чѣѣ маѣ мѣлѣдѣ а
ащепѣта кѣ вотеѣлѣ прѣнкѣлѣѣ атѣта, пѣ-
пѣ пѣ се дѣнѣрамѣ шѣ мѣтѣса, ка съ поа-
тѣ шѣ ѣа мѣлка шѣ вѣѣ ла осѣтѣлѣ воте-
зѣлѣѣ; ачест обѣчѣлѣѣ пѣ пѣмаѣ пентрѣ прѣнк,
кѣлѣдѣнд ла пѣтерѣ Релѣдѣѣѣ, чѣ пѣ пентрѣ
маѣче саѣ фѣкѣт де атѣтѣ орѣ прѣ-
междѣѣс, пентрѣ ачеса пѣ е де сѣферѣт.

Дакѣ саѣ пѣскѣт прѣнкѣлѣ, тревѣе грѣ-
жѣт, адекѣ дѣнѣ тѣарѣ вѣрѣкѣлѣѣ тревѣе
скѣлѣдат, кѣрѣдѣт, шѣ кѣзѣтат пѣ кѣтѣва ар
авѣ врео сѣнтѣтѣ, карѣ дѣсѣ нѣчѣ де кѣт
пѣ тревѣе сѣлѣсѣ мѣтѣса, кѣчѣ ачеста ѣ-

шор се поате скѣрѣвѣ де аша дѣлѣжѣлѣла-
ре шѣ прѣмеждѣѣтѣ.

Дѣнѣ че есте копѣлѣлѣ грѣжѣт, тревѣе
пѣс ла пентѣлѣ мѣнѣса, каре есте дѣтоаре
а'л хрѣнѣ. Дечѣ фѣндѣкѣ шѣ ла Ромѣнѣи
челе маѣ авѣте таре саѣ лѣдѣт обѣчѣлѣѣ а
лѣса не паѣдѣ стѣ ка съ сѣгѣ лапте стрѣ-
пѣ, съ ам дѣлѣгѣвѣндѣѣ а ворѣвѣ дѣспре аче-
ста аша кѣтѣпѣнѣитор обѣкѣт чеваш маѣ
не ларѣ.

Dr. Vaszits.

ПИСМЪТАРЕДѣЛА шѣ ШЕРПЕЛЕ.

Дѣеѣва воровеск, кѣ пѣ'ї ла драчѣ дренѣтате;
Кѣнд еѣ о шѣ пѣзеск кѣ таре скѣтѣмѣтате,
Шѣ чел че аѣ фѣкѣт дѣн лѣме рѣѣ маѣ мѣлѣт,
Ла Тарѣтар пѣрѣрѣѣ маѣ вѣне кѣпоскѣт.
Ачестѣѣ адеѣвѣр ам фѣвѣлѣ доѣадѣ.

Мерѣжѣнд дѣн шѣр ла о парадѣ,

Фѣн шерпе преа дѣнѣнѣнат,

Кѣ пѣсѣатаредѣлѣ с'аѣ фост дѣнѣрѣчѣнат;
Кѣчѣ шерпеле воѣа съ теарѣгѣ дѣнѣнѣнте,
Іар пѣсѣатаредѣлѣ жѣнѣ да а лѣѣ кѣвѣнте,

Прекѣт кѣ аре

Ел дрѣт маѣ таре.

Кѣнд ѣатѣ, Велѣзѣлѣ ла еѣ с'аѣ арѣтат,
Шѣ дѣнд маѣ дѣнѣпоѣ не шерпе дѣнѣзѣдат,
Аѣ зѣс: „Еѣ рекѣпоск а тале вѣредѣнѣчѣѣ,
Дар дѣнѣ дренѣт кѣвѣнт, дѣн зѣрма лѣѣ съ фѣѣ.
Ещѣ рѣѣ дѣн адеѣвѣр, шѣ фѣоарѣте мѣшѣчѣ кѣтѣплѣт:

Ещѣ плѣн

Тѣ де венѣн;

Дар п'аѣ прѣмеждѣѣт

Не чел че де апроане де тѣне с'аѣ фѣрѣт.
Іар пѣсѣатаредѣлѣ не тоѣдѣ аѣ пѣсѣмѣт,

Шѣ лѣмѣва са че рѣ стрѣѣвате

Орѣ зѣнде де депарѣте.

Аша дар де акѣт, вѣ хотѣреск съ щѣдѣѣ.
Кѣ пѣсѣатаредѣлѣѣ дѣн еад сѣнт маѣ чѣнѣстѣдѣѣ,
Шѣ де ла локѣрѣѣ воѣ сѣ пѣ вѣ маѣ фѣдѣнѣѣѣ.

Donic.